

Міністерство освіти і науки України

Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
Факультет педагогіки і психології
Науково-дослідний центр «Сучасна дитина»

МАТЕРІАЛИ

Всеукраїнської (з міжнародною участю)
науково-практичної конференції

«СУЧАСНІ СОЦІОКУЛЬТУРНІ ТА ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ КООРДИНАТИ РОЗВИТКУ ДИТИНИ»

BOOK OF ABSTRACTS

all-Ukrainian (with international participation)
scientific and practical conference

«MODERN SOCIOCULTURAL AND PSYCHO-PEDAGOGICAL PERSPECTIVES OF CHILD DEVELOPMENT»

19.04-20.04 2018
Тернопіль

Романюк Н. М. ВПЛИВ ІНТЕРНЕТ-СЕРЕДОВИЩА НА УСПІШНІСТЬ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДЛІТКІВ * Nadija M. Romanyuk, INFLUENCE OF INTERNET-ENVIRONMENT ON TEENAGERS' PERFORMANCE IN EDUCATIONAL ACTIVITY.....	154
Савченко О. В. РОЗВИТОК МЕТАКОГНІТИВНОЇ ПОІНФОРМОВАНОСТІ ПІДЛІТКІВ ЯК ФАКТОР ПОДОЛАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ * Olena V. Savchenko, DEVELOPMENT OF TEENAGERS' METACOGNITIVE AWARENESS AS A FACTOR OF OVERCOMING INFORMATION UNCERTAINTY.....	157
Свідерська Г. М. ПСИХОЛОГІЧНИЙ СУПРОВІД ЯК ЧИННИК УСПІШНОСТІ ПРОЦЕСУ УСИНОВЛЕННЯ * Galina M. Svyderska, PSYCHOLOGICAL SUPPORT AS A FACTOR OF SUCCESSFUL ADOPTION.....	160
Сеньовська Н. Л. ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ ВИКЛАДАЧА ЗІ СТУДЕНТАМИ ПОКОЛІННЯ Z (ВЧОРАШНІМИ ШКОЛЯРАМИ) * Nadiia L. Senovska, PECULIARITIES OF LECTURER'S WORK WITH STUDENTS OF GENERATION Z (FORMER PUPILS).....	163
Сіткар В. І., Сіткар Н. С. ВПЛИВ ІНТЕРНЕТ- ТА МЕДІА-ПРОСТОРУ НА СТАНОВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ СУЧАСНИХ ДІТЕЙ ТА ЇХ СУБКУЛЬТУРИ * Victor I. Sitkar, Natalia S. Sitkar, INFLUENCE OF THE INTERNET AND MEDIA-SPACE ON THE DEVELOPMENT OF MODERN CHILDREN AND THEIR SUBCULTURE.....	166
Співак Л. М. ФЕНОМЕН ДИТИНСТВА У НАЦІОНАЛЬНИХ ВИМІРАХ * Lyubov M. Spivak, THE PHENOMENON OF CHILDHOOD IN NATIONAL MEASUREMENTS.....	171
Стандрет Г. Н. ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ СУЧАСНИХ ДІТЕЙ * Halyna N. Standret, FEATURES OF THE DEVELOPMENT OF MODERN CHILDREN.....	174
Степанова О. А. ПРОКРАСТИНАЦІЯ В СІМЕЙНОМУ ВИХОВАННІ * Olena A. Stepanova, PROCRASTINATION IN FAMILY EDUCATION.....	177
Ткачук О. С. ВИКОРИСТАННЯ ПОТЕНЦІАЛУ МУЗИЧНОГО КРАЄЗНАВСТВА У ПАТРІОТИЧНОМУ ВИХОВАННІ СУЧАСНИХ ШКОЛЯРІВ * Olesia S. Tkachuk, USING OF MUSICAL REGIONAL STUDIES POTENTIAL IN PATRIOTIC EDUCATION OF MODERN SCHOOLCHILDREN.....	181
Токарева Н. М. СУБКУЛЬТУРНА ІДЕНТИФІКАЦІЯ ПІДЛІТКІВ ЗАСОБАМИ ВУЛИЧНОГО МИСТЕЦТВА * Natalya M. Tokareva, SUBCULTURAL IDENTIFICATION OF ADOLESCENTS THROUGH STREET ART.....	184
Турчак О. М. ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНО-ЕМОЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ДОШКІЛЬНЯТ У КНР * Olesia M. Turchak, PECULIARITIES OF SOCIAL AND EMOTIONAL DEVELOPMENT IN PRESCHOOLERS IN PRC.....	187
Угрин О. Г. ОСОБЛИВОСТІ ПРОЯВУ КІБЕРБУЛІНГУ У ВЗАЄМОДІ ПІДЛІТКА З ІНТЕРНЕТ- ТА МЕДІА-ПРОСТОРОМ * Olga G. Uhryn, PECULIARITIES OF CYBER BULLING MANIFESTATION IN THE TEENAGER'S RELATIONS WITH THE INTERNET AND MEDIA-ENVIRONMENT.....	190

the specifics of the upbringing of the adopted child, the content of the technology and is an authoritative mediator between the adopters and the adopted ones, between foster family, society and state (Bevz GM, 1999).

Сеньовська Надія Леонідівна,
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри педагогіки та менеджменту освіти,
Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка,
Тернопіль, Україна
vnlcats@gmail.com

ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ ВИКЛАДАЧА ЗІ СТУДЕНТАМИ ПОКОЛІННЯ Z (ВЧОРАШНІМИ ШКОЛЯРАМИ)

Теорію поколінь, розроблену у США (В. Штраус, Н. Хоув, 1991), успішно використовують для характеристики сучасних українських школярів. Однак, представники Покоління Z (центеніали, Покоління ЯЯЯ), народжені у 1990-х, підростають, і вчорашні учні вже студенти. Звісно, вони відрізняються від своїх попередників і викладачам необхідно на це зважати, щоб фахова підготовка проходила успішно.

Немає сенсу тиснути на цих «першачків» авторитетом і статусом (для них це не має великого значення), чи апелювати до почуття відповідальності (майже відсутнє). Обов'язково будуть прояви нахабства, егоїзму, певної істеричності, нарцисизму (недаремно ж процвітає культура селфі). Перше, над чим варто працювати: робота в команді. «Діти гаджетів» не мали класичного дитинства «у дворі», а в школі вчителі не завжди приділяють цьому увагу. На початках краще розписати алгоритми дій покроково і чітко вказати хто за що відповідає. Центеніали не терплять примусу, їх потрібно зацікавити, домовитися. Попри доволі поверхневий кругозір (більшість інформації засвоюється у режимі онлайн ситуативно), вони неймовірно креативні і здатні виконувати кілька завдань одночасно.

Представники Покоління Z схильні до мандрів і невибагливі, тому можна спокійно агітувати студентів брати участь у конкурсах, конференціях, практиках, олімпіадах. А ще вони охоче волонтерять. Звісно, поки цікаво. Тут відкривається широке поле для виховної роботи.

Інтернет-спілкування з центеніалами обов'язкове для нормального порозуміння. Для них неприйнятний сам принцип поділу світу на «реальний» та «віртуальний», адже це неподільні частини цілого. І спілкуванню в мережі однозначно надається перевага. Це зручно для викладача: встигає проконсультувати пів групи, не виходячи з дому. Крім того, переглядаючи профілі студентів у соцмережах, можна дізнатися багато нового й несподіваного про них самих (не завжди поганого). Викладачеві доречно мати 2 профілі: «робочий» та «особистий». Представникам Покоління Z варто доручити створити спільну групу у соцмережах і не контролювати її явно, лише дещо дописувати. Цікаво, що блоги, в яких багато хто з центеніалів знімають дорогу до ВНЗ або їжу в кафе, — це форма щоденника. Просто раніше щоденник був справою приватною, а тепер — публічною (А. Мірошникова, 2017).

Навчальний процес необхідно будувати, зважаючи на особливості психічних процесів центеніалів. У них слабка пам'ять і проблеми з концентрацією уваги. Саме тому це покоління краще вивчає предмети за інтердисциплінарним

підходом — на перетині різних напрямків. Якщо викладач не веде суміжних дисциплін, йому варто поцікавитися досягненнями інших наук. Беззаперечний плюс центеніалів — уміння шукати інформацію, обробляти її значні пласти. Часто вони озвучують несподівані відповіді на запитання. Однак, не схильні докладати зусилля, при перших невдачах здаються. Безвідповідальність вже стала характеристою багатьох. Якщо їм цікаво — вчитимуться залюбки. Якщо ж ні — у кращому випадку виконають мінімум завдань і вже точно не хвилюватимуться з цього приводу. На парі варто давати час для зворотного зв'язку, обміну думками, враженнями, досвідом.

Навчаючи центеніалів, доречно застосовувати інноваційні методи (віртуальні контрольні, аналіз відеороликів), нестандартні форми роботи (наприклад, відеолекції, спільне ведення блогу, зйомка та монтаж виступів), планшети й смартфони як засоби навчання. Представники Покоління Z віддають перевагу інфографіці, тому необхідно відійти від «голих» текстів лекцій, якими б інформативними та захоплюючими вони не були. Рисунки, схеми, фото, діаграми, графіки — ось перші «помічники». Говорити зі студентами на парах краще «твітами», тобто коротко і з перервами. Завдання доречно розсилати на гаджети. Головна цінність — можливість вибору, тому має бути значна кількість варіантів. Необхідно приділяти увагу кожному, коментувати їхні дії та хвалити. Адже вони живуть в системі лайків та репостів (Л. Калабуха, 2017). Бали ставити на кожній парі й аргументувати. Центеніали не люблять повертатися до тої самої справи. Тому навряд чи у час чергувань викладача буде черга для виправлення «двійок». Дуже важливо, щоб вчитися було комфортно. Зручно сидіти, пити каву під час пари — базові потреби першокурсників Покоління Z.

Частина студентів цього покоління цілком може швидко знайти підрібток (частіше всього фрілансером) і пари для них уже не будуть пріоритетом. За таких умов викладачеві варто проявити гнучкість і обговорити можливості дистанційного навчання та індивідуальних графіків.

Представники Покоління Z чудово знають, що світ надзвичайно різноманітний і толерантний як ніхто інший. Викладачеві не потрібно змінювати себе через силу і надміру трансформувати власну методику викладання. Студентів просто треба сприймати як рівних. Доречно попросити поради у чомусь, допомоги (із тими ж гаджетами). Попри певну відстороненість, за такої умови вони нормально йдуть на контакт і є вдячними реципієнтами. Просто будьти людиною — із людьми. Цього достатньо!

Nadiia L. Senovska,

Candidate of Pedagogical Sciences (Ph.D.),

Associate Professor at the Department of Pedagogy

and Management of Education,

Ternopil Volodymyr Hnatyuk National

Pedagogical University,

Ternopil, Ukraine

vnlcats@gmail.com

PECULIARITIES OF LECTURER'S WORK WITH STUDENTS OF GENERATION Z (FORMER PUPILS)

The generational theory, developed in the USA (V. Strauss, N. Howe, 1991), is successfully used to characterize contemporary Ukrainian pupils. However,

representatives of Generation Z (centennials, Generation MeMeMe), born in the 1990s, grow up, and former pupils are already students. Of course, they differ from their predecessors and lecturers need to take it into account that the training was successful.

It makes no sense to put pressure on these “freshmen” with authority and status (it does not matter a lot for them), or to appeal to a sense of responsibility (almost absent). They will obviously show bravery, selfishness, some hysteria, and narcissism (the culture of selfie flourishes well not in vain). The first thing to do: work in team. “Children of gadgets” did not have classical childhood “in the yard”, and at school teachers do not always pay attention to this. At the beginning it is better to paint the algorithms of actions step by step and clearly indicate who is responsible for what. Centennials do not suffer coercion, they need to be interested in, to agree with. Despite a rather superficial view (most information is assimilated online situationally), they are incredibly creative and able to perform multiple tasks simultaneously.

Representatives of Generation Z are inclined to travelling and unpretentious, so you can calmly agitate students to participate in contests, conferences, practices, competitions. And they are willing to volunteer. Of course, till it's interesting. There is a wide field for educational work here.

Internet communication with centennials is obligatory for normal understanding. For them, the principle of division of the world into “real” and “virtual” is unacceptable, because it is an integral part of the whole. And network communication is definitely the advantage. This is convenient for lecturer: he/she has time to consult a half-group without leaving the house. In addition, when you look at profiles of students in social networks, you can learn a lot of new and unexpected things about them (not always bad). Lecturers shall have 2 profiles: “work” and “personal”. Representatives of Generation Z shall be entrusted to create a joint group in social networks and you shall not control it explicitly, only write a few messages. Interestingly that vlogs, in which many centennials take their way to the university or food in cafe, — a form of diary. Just earlier the diary was a private matter, and now — public (A. Miroshnykova, 2017).

The educational process shall be organized taking into account the peculiarities of mental processes of centennials. They have weak memory and problems with concentration of attention. That is why this generation is better at studying subjects according to interdisciplinary approach — at the intersection of different directions. If the lecturer does not teach related subjects, he/she shall be interested in achievements of other sciences. The undeniable plus of centennials is the ability to search information, to process its significant layers. Often they give unexpected answers to questions. However, they are not inclined to make efforts, they give up at first failures. Irresponsibility has already become the characteristic of many of them. If they are interested — they will study with pleasure. If not, at best, they will accomplish minimum of tasks and certainly will not worry about this. At class it is worth giving time for feedback, exchange of thoughts, impressions, experiences.

When teaching centennials, it is appropriate to apply innovative methods (virtual control, video analysis), non-standard forms of work (for example, video collections, joint blogging, shooting and performances editing), tablets and smartphones as learning tools. Representatives of Generation Z prefer infographic, so it is necessary to move away from “naked” texts of lectures, no matter how informative and fascinating they are. Drawings, schemes, photos, diagrams, charts —

these are the first “assistants”. It is better to talk with students at classes with “tweets”, i.e. briefly and intermittently. It is appropriate to send tasks to gadgets. The main value — opportunity of choice, so there should be a large number of options. It is necessary to pay attention to everyone, to comment their actions and praise. Because they live in the system of likes and reposts (L. Kalabukha, 2017). Set points at each class and give reasons. Centennials do not like to come back to the same thing. Therefore, it is unlikely that the queue for correcting “fail marks” will be in the lecturer’s rotation time. It is very important that the study is comfortable. It is convenient to sit, drink coffee during class — basic needs of freshmen of Generation Z.

Part of students of this generation may quickly find job (most often as freelancer) and classes will no longer be a priority. Under such conditions, the lecturer should be flexible and discuss the possibilities of distance learning and individual schedules.

Representatives of Generation Z are well aware that the world is extremely diverse and are tolerant like no other. Lecturers do not need to change themselves by force and excessively transform their own teaching methods. Students simply need to be treated as equal. It is advisable to ask for some advice, help (with the gadgets, for example). Despite some detachment, under such conditions, they normally contact and are grateful recipients. Just be a human — with people. It’s enough!

Сіткар Віктор Ілліч,

кандидат психологічних наук,

доцент кафедри практичної психології,

Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка,

Тернопіль, Україна

SitkarV@gmail.com

Сіткар Наталія Стефанівна,

вчителька початкових класів,

Тернопільська ЗОШ № 13 імені А. Юркевича,

Тернопіль, Україна

natalia.sitkar@gmail.com

ВПЛИВ ІНТЕРНЕТ- ТА МЕДІА-ПРОСТОРУ НА СТАНОВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ СУЧАСНИХ ДІТЕЙ ТА ЇХ СУБКУЛЬТУРИ

Комп’ютер та технології, що з ним пов’язані, (Інтернет, соціальні мережі, скайп, вайбер, твітер тощо) сьогодні змінили світ, а разом зі світом змінилась і сама людина. Відомий психолог Л. Виготський стверджував, що людина народившись, застає вершину людського розвитку. І ось, в якийсь момент людина, народившись, виявляє комп’ютер.

Сьогодні комп’ютер із джерела інформації перетворюється на джерело трансформації картини світу сучасної дитини, детермінує переоцінку цінностей та способу життя. Все це призводить до того, що: 1) виникає мозаїчність образів, «кліпова свідомість», що зорієнтована на деструкцію та віртуальність; 2) низка шаблонів та стереотипних образів витісняє естетичну потребу дитини у прекрасному; 3) спостерігається полегшене ставлення до життя та смерті; 4) розпливчатість меж дозволеного тощо (Галич, 2015).